

בבית הדין הצבאי לערעורים

בפני :

אלוף דורון פילס - הנשיא
תא"ל אורלי מרקמן - המשנה לנשיא
אל"ם מאיה הלר - שופטת

בעניין :

ח/XXX רב"ט א' ד' – המשיב (ע"י ב"כ, עו"ד רוני קרדונר)

נגד

התובע הצבאי הראשי – המערער (ע"י ב"כ, סרן לירון מלכי ; קמ"ש מעיין צעירי ;
קמ"ש אור בר)

ערעור על פסק דין של בית הדין הצבאי המחוזי במחוז שיפוטי חיל האוויר שניתן
בתיק ח"א (מחוזי) 352/17 (סא"ל סיגל טורג'מן – שופטת) ביום 29.10.2017.
הערעור (חומרת העונש) נדחה.

פסק דין

כללי

1. לפנינו ערעור ההגנה על חומרת העונש שנגזר על המערער, רב"ט א' ד'. המערער הורשע, על-פי הודאתו, בעבירה שעניינה העדר מן השירות שלא ברשות, לפי סעיף 94 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, בגין היעדרותו מיחידתו, בח"א XXX, במשך 241 ימים, שבסיומה התייצב.
2. בית הדין קמא גזר על המערער עונש של ארבעה (4) חודשי מאסר לריצוי בפועל, לצד ששים (60) ימי מאסר על תנאי למשך שנתיים.
3. ההגנה משיגה על חומרת העונש שנגזר למערער.

המסגרת העובדתית

4. מהראיות שהובאו לפני בית הדין קמא למדנו כי המערער התגייס לצה"ל בחודש אוגוסט 2015, לאחר תקופה קצרה של השתמטות משירות צבאי. המערער שירת בתפקיד משגיח כשרות במשך כשנה וחודשיים, בתנאי שירות של "שבוע – שבוע". לחובתו היעדרות קצרה נוספת משירותו הצבאי, שבגינה נידון בדין משמעת.

5. מאבחון שערכו גורמי גחל"ת בחודש ספטמבר 2017, עלה כי יחסיו של המערער עם בני משפחתו תקינים וכי המצב הכלכלי של המשפחה יציב. כן פורט, כי המערער סובל מקשיים רגשיים וכי תפקידו הצבאי **תואם** את סימול קשיי ההסתגלות שנקבע עבורו. הוטעם, כי המערער נעדר מוטיבציה להמשך שירות וכי טרם מוצו "כלל האפשרויות להקל על החייל בתנאי שירותו". לפיכך, הומלץ על הבאתו לפני ועדת התאמה לשירות ביחידתו. ההגנה ערערה על המלצה זו ובמסמך עדכני שהוגש לעיונו במהלך הערעור, צוין, כי הוחלט על הבאתו לפני ועדת התאמה לשירות עוד בבסיס הכליאה. ועדה זו המליצה על פיטוריו של המערער משירות בטחון בשל "התנהגות רעה וחמורה".

6. מסמכי ההגנה לימדו על כי המערער נבדק במהלך שירותו הצבאי על-ידי גורמי בריאות הנפש. כבר בחודש מרץ 2016 ביקש להשתחרר מצה"ל בשל "תחושת ייאוש ובדידות". בהמשך, בעת מעצרו, נבדק על-ידי פסיכיאטרית בבסיס הכליאה, אשר לא התרשמה כי קיימת הצדקה לשחררו משירות צבאי בשל מצב נפשי. עם זאת, המליצה "לאור העדר מוטיבציה לשירות מלכתחילה, קה"ס 41, חוסר הסתגלות למסגרת והעדר פרוגנוזה להמשך שירות... להפנותו לוועדת התאמה לשירות". המערער פנה וביקש להיבדק פעם נוספת, ומחוות-דעתו של ד"ר אליוט, פסיכיאטר חיל האוויר, אשר התקבלה זמן קצר לאחר מכן, עלה, כי אין מקום להורות על שחרורו של המערער משירות צבאי בשל מצבו הנפשי. נקבע כי למערער "הפרעת הסתגלות עם תסמינים דכאוניים וביטויים התנהגותיים", אך בד בבד הוסיף ד"ר אליוט וציין כי "על פי הבדיקה היום ובדיקות קודמות קיימת חוסר מוטיבציה לשרת בצבא ורושם למגמתיות ואגרסיה במטרה להשתחרר מצה"ל... יש לו פרופיל וקה"ס שמשקפים את מצבו".

7. המערער העיד לפני בית הדין קמא וסיפר כי התגייס לצה"ל רק בשל לחצים שהופעלו עליו מצד אביו. הוא מסר, כי ניסה להתמיד בשירות הצבאי אך מצוקתו הנפשית הלכה והתגברה. לדבריו, חש בדידות וקושי בשירות הצבאי. לפיכך, על אף שניסה להסתייע בגורמי בריאות הנפש, לא עמדו לו כוחותיו להתמיד בשירות הצבאי.

גזר דינה של הערכאה קמא

8. בית הדין קמא, עמד בגזר-דינו על הפגיעה הממשית באינטרס הציבורי להגן על חוסנו של הצבא ולקדם את השוויון בנטל השירות הצבאי. בהמשך בחן את מדיניות הענישה הנוהגת ולאחר מכן, עמד על נסיבות ביצוע העבירה, תוך שציין את הדברים הבאים:

"מדובר בהיעדרות לתקופה ממושכת. הנאשם הכיר את דרכי הפעולה מול גורמי הצבא ואף העלה את הקשיים בהם נתקל, אולם נתלה בקושי להסתגל למסגרות כסיבה שלא להשתלב בשירות הצבאי עד אשר בשלב מסוים החליט ליטול את הדין לידי".

בית הדין קמא השתכנע בדבר קיומו של "קושי ממשי המלווה את הנאשם להסתגל למסגרות". בצד זאת, בואר, כי "לא ניתן להתעלם מן התחושה שהנאשם, לאחר שלא הצליח להשיג את מבוקשו בפטור, בחר לילך בדרך של כפיית רצונו על המערכת ונטל את הדין לידי". בהתאם, העמיד בית הדין קמא את מתחם העונש ההולם על שלושה עד שבעה חודשי מאסר בפועל.

9. בבוא בית הדין קמא לגזור את דינו של המערער בתוככי מתחם העונש שנקבע, נתן בית הדין את דעתו לפרק שירותו הצבאי של המערער עד לתחילת ההיעדרות, לתפקידו שהלם את "תפיסתו הדתית", לתנאי השירות "שאפשרו לו סיוע בבית", לסיום ההיעדרות בהתייבבותו ולנטילת האחריות על מעשיו.

ערעור ההגנה

10. ההגנה הדגישה בעתירתה את שירותו הצבאי התקין יחסית, והממושך של המערער, במשך כארבעה עשר חודשים, עד לתחילת היעדרותו, חרף נתוניו האישיים הדלים וקשיי ההסתגלות שנקבעו לו. נטען, כי בהמלצת גורמי בריאות הנפש, הובא המערער לפני ועדת התאמה לשירות, אשר ראתה להמליץ על פיטוריו של המערער משירות ביטחון. בנסיבות אלו, סברה ההגנה, כי בית הדין לא נתן משקל ראוי, בעת גזירת העונש, לנתוני הסף הדלים של המערער, כמו-גם, למצבו הנפשי, אשר הלך והחריף במהלך שירותו הצבאי. כמו כן, נטען, כי אף מטעמים של שיקום, מוצדק להקל בדינו של המערער, משנהיר, כי נתוניו האישיים, ממילא, יקשו עליו להשתלב

בחיים האזרחיים. לפיכך, עתרה ההגנה להקל בעונשו של המערער ולהשית עליו עונש של מאסר בפועל בגדרי הרישום הפלילי "המופחת".

תשובת התביעה

11. התביעה הצבאית עתרה לדחות את ערעור ההגנה. בואר, כי בית הדין קמא שקל כדבעי את מלוא הנסיבות הרלוונטיות למקרה זה, ערך את האיזון בין שיקולי החומרה והקולה כראוי ולפיכך, אין לקבוע, כי שגה בקביעת מתחם העונש ההולם ואף לא בגזירת העונש בתוככי המתחם. כן נטען, כי בהעדר שיקולי שיקום קונקרטיים, אין לתת להיבט זה משקל של ממש.

דיון והכרעה

12. על-פי המסד העובדתי שהונח לפתחו של בית הדין קמא, ניתן לקבוע, כי למן תחילת שירותו בצה"ל, גילה המערער מוטיבציה נמוכה לשירות בצבא וכי לאורך כל התקופה ביקש להשתחרר מהמסגרת הצבאית. למערער אמנם נתונים דלים ואולם, למדנו, כי התפקיד ואף תנאי השירות הותאמו לו על-פי נתוניו ומידותיו ומתוך התחשבות באלו. לראיה, המערער שירת באופן תקין יחסית, במשך ארבעה עשר חודשים.

13. בנסיבות אלה, בהתחשב בפגיעת מעשיו של המערער בערכים המוגנים ובראשם, חובת הנשיאה השוויונית בהגנה על ביטחון המדינה; נוכח מדיניות הענישה הנהוגה (ראו למשל: ע/51,55/17 רב"ט שרביט נ' התובע הצבאי הראשי (2017); ע/24/17 התובע הצבאי הראשי נ' טור' עוידה (2017); ע/4/17 התובע הצבאי הראשי נ' טור' רובל (2017); ע/34/16 טור' סופר נ' התובע הצבאי הראשי (2016)) – אין אלא לקבוע, כי לא נפלה שגגה מלפני בית הדין קמא, בקביעת מתחם העונש ההולם.

14. אשר לגזירת עונשו של המערער בתוככי המתחם, סברנו כי אין לקבל את טענות ההגנה, שלפיהן נמנע בית הדין קמא מליתן את המשקל הראוי לנתוניו של המערער ולנסיבותיו האישיות. כפי שהראינו, התחשבה הערכאה קמא בקשיי ההסתגלות של המערער למערכת הצבאית, אף כי לא היה בהתחשבות זו כדי להטות את הכף אל עבר הטלת עונש בספו התחתון של המתחם. זאת, משבית הדין קמא התרשם, כי קשיי הסתגלות אלו היוו אך את אחד הטעמים שבגינם נעדר המערער מן השירות. טעם דומיננטי נוסף, היה רצונו של המערער לקבל פטור משירות צבאי. לאור המפורט בחוות דעתם של גורמי בריאות הנפש ושל גורמי גחל"ת, כפי שהובאו לפני בית הדין קמא על-ידי ההגנה ופורטו לעיל, שוכנענו, כי התרשמותו האמורה של בית

הדין מעדותו של המערער ומהטעמים שהביאו להיעדרותו הממושכת, משתלבים במארג הראיות הכולל ואין מקום להתערב בקביעותיו העובדתיות בהקשר זה.

15. אשר על כן, לא סברנו כי נפלה שגגה מלפני בית הדין קמא המצדיקה את התערבותה של ערכאת הערעור. ערעור ההגנה נדחה, אפוא.

ניתן היום, י"ז בחשון התשע"ח, 6 בנובמבר 2017, בפומבי ובמעמד הצדדים.

הנשיא		המשנה לנשיא	שופטת
חתימת המגיה: _____		העתק	נאמן
		סגן	קורל
תאריך: _____		קצינת	למקור
הדין			מכני
			בית